

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 15 lg 1 p 5 ja lg 8 tõlgendamine (keskkonnamõju hindamise litsentsi ja selle pikendamise taotlemine)

KeHJS § 15 lg 1 p 5 ja lg 8 kohaselt peab isik keskkonnamõju hindamise litsentsi taotlemiseks olema viimase viie aasta jooksul osalenud neljas keskkonnamõju hindamises (KMH) sisulise eksperdina ning litsentsi pikendamiseks juhteksperdina. Keskkonnaministeerium on varasemalt KeHJS § 15 lg 1 p 5 ja lg 8 rakendanud vastavalt 01.07.2015 jõustunud KeHJS-i redaktsiooni seletuskirjale, mille kohaselt juhteksperdi litsentsi taotlemisel või selle kehtivuse pikendamisel arvesse võetavate KMH/keskkonnamõju strateegiliste hindamiste (KSH) puhul peavad aruanded olema heakskiidetud või nõuetele vastavaks tunnistatud. Alates 01.07.2015 algatatud detailplaneeringute (DP) puhul peab DP koos KSH aruandega olema vastu võetud (planeerimisseaduse (PlanS) § 124 lg 7 ja § 86).

Praktikas on aga viimastel aastatel ilmnenud probleem, et eksperdist sõltumatutel asjaoludel jääb projekt/detailplaneering pooleli (nt kaitseala moodustamise menetluse alustamise või kohtumenetluse tõttu), mistõttu ei ole taotlejal võimalik nimetatud nõuet täita. Isikute hulk, kes võiksid juhteksperdi litsentsi ja selle kehtivuse pikendamist taotleda, on hakanud kahanema. Seetõttu peab Keskkonnaministeerium otstarbekaks muuta kõnealuste KeHJS-i sätete tõlgendamist paindlikumaks ning teha põhjendatud juhul litsentsi ja selle kehtivuse pikendamise taotlemisel vajalike referents tööde hulka arvestamise puhul erandeid. Seda eelkõige juhul, kui taotlejast mitteolenevatel põhjustel ei ole KMH/KSH aruanne heakskiidetud või nõuetele vastavaks tunnistatud või DP koos KSH aruandega ei ole vastu võetud, kuid nii sisulised eksperdid (eriala spetsialistid) kui juhteksperd on KMH-s/DP KSH-s nõuetekohaselt mõju hinnanud. Paindlikumat lähenemist on soovitanud rakendada ka Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing (KeMÜ).

Sellest tulenevalt võtab Keskkonnaministeerium edaspidi **põhjendatud juhul** KeHJS § 15 lg 1 p 5 ja lg 8 kohaldamisel arvesse ka:

- KMH aruandeid, mis ei ole heaks kiidetud ega nõuetele vastavaks tunnistatud
- detailplaneeringu KSH puhul töid, mille puhul planeering ja KSH aruanne ei ole vastu võetud (nii taotlemise hetkel pooleli olevaid kui pooleli jäänud töid).

See tähendab, et üldjuhul on lähtekohaks endiselt KeHJS-i seletuskiri ning nõutav on, et tööd, milles isik on osalenud, on heaks kiidetud, nõuetele vastavaks tunnistatud või DP ja KSH aruanne on vastu võetud. Erandjuhul võib litsentsi ja selle kehtivuse pikendamiseks taotleda Keskkonnaministeeriumilt **pooleli olevate ning pooleli jäänud KMH/DP KSH arvestamist referentsina KeHJS § 15 lg 1 p 5 ja lg 8 mõistes koos vastavate põhjendustega** (mis etapis ja miks töö on pooleli jäänud).

Keskkonnaministeerium kaalub referentsidena arvestamist ainult nende pooleli olevate või pooleli jäänud tööde puhul, mille:

- KMH/KSH aruanne on **esitatud heakskiitmiseks või nõuetele vastavaks tunnistamiseks** või
- alates 01.07.2015 algatatud DP puhul on planeering ja KSH aruande eelnõu läbinud kooskõlastamise ja arvamuse andmise etapi (PlanS § 124 lg 7 ja § 85) ning **jõudnud vastuvõtmise etappi** (PlanS § 124 lg 7 ja § 86).

Varasemas etapis pooleli olevate/pooleli jäänud tööde osas Keskkonnaministeerium KMH litsentsi ja selle kehtivuse pikendamise taotlemisel erandi tegemist ei kaalu.

KMH/KSH aruande heakskiitmiseks või nõuetele vastavaks tunnistamiseks esitamisega või DP ja KSH aruande vastuvõtmise etappi jõudmisega tõestab taotleja, et ta on osalenud KMH/KSH kõikides etappides, mis on tema kui eksperdi/juhteksperdi ülesanne. Sellega näitab taotleja, et ta on kogu KMH/KSH protsessi läbinud, kuid taotlemise hetkeks ei ole töö veel lõppenud või taotlejast mitteolenemata põhjustel on tööd enne lõppotsuse tegemist pooleli jäänud (nt on menetlus vaidluste või avalikkuse suure huvi tõttu veninud väga pikaks; arendaja loobub tegevuse elluviimisest; otsustaja/DP koostamise korraldaja esitab põhjendused, miks tegevust ei saa ellu viia vmt).

Keskkonnaministeerium peab olema KMH litsentsi ja selle kehtivuse pikendamisel kindel, et taotleja on pooleli olevasse/pooleli jäänud töösse piisavalt ja nõuetekohaselt panustanud. Selle tõestuseks saab olla see, et töö on jõudnud peaaegu lõpuni ning taotleja seisukohalt on olulised etapid läbitud. Sellise põhimõtte kujundamisel on arvestatud ka kehtiva KeHJS-ga, mis annab tingimuse, et referentsina arvestatav töö oleks lõpetatud. Kui kaaluda erandi tegemist varasemas etapis pooleli oleva/pooleli jäänud (st enne, kui KMH/KSH aruanne on esitatud heakskiitmiseks või nõuetele vastavaks tunnistamiseks või DP ja KSH aruanne on jõudnud vastuvõtmise etappi) tööde arvestamist, siis oleks see vastuolus KeHJS-i põhimõttega.

Keskkonnaministeerium kaalub enne töö referentsina arvestamist alati põhjalikult konkreetseid asjaolusid. Nende tööde puhul, mida on võimalik referentsina arvestada, küsitakse igakordselt enne erandi osas otsuse tegemist otsustaja/strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja ja arendaja seisukohti ning lähtutakse põhjustest, miks KMH/KSH aruannet ei ole heaks kiidetud või nõuetele vastavaks tunnistatud või DP-d ja KSH aruannet vastu võetud.